

Phát triển bền vững đồng bằng sông Cửu Long
trong xu thế hợp tác và hội nhập quốc tế
Cần Thơ, 30 tháng 10 năm 2022

Kính thưa Giáo sư Hà Thanh Toàn, Hiệu trưởng Trường Đại học Cần Thơ,

Kính thưa

Và tất cả các vị khách quý,

Giới thiệu

Tôi là SHIMIZU, Akira, Trưởng đại diện Văn phòng JICA Việt Nam. Tôi rất vinh dự được tham gia diễn đàn quốc tế đầu tiên về Phát triển bền vững đồng bằng sông Cửu Long. Tôi xin chúc mừng Trường Đại học Cần Thơ đã được giao phó trọng trách tổ chức diễn đàn này.

Như quý vị đã biết, Đồng bằng sông Cửu Long đã trở thành trọng tâm của Chính phủ Việt Nam trong kế hoạch hành động phát triển bền vững và thích ứng với biến đổi khí hậu, được xây dựng theo nghị quyết số 120 của Chính phủ ban hành năm 2017 về thích ứng với biến đổi khí hậu và phát triển bền vững đồng bằng sông Cửu Long. Tháng 3 năm 2021 tại Hội nghị lần thứ ba về phát triển bền vững đồng bằng sông Cửu Long ứng phó với biến đổi khí hậu, Thủ tướng Chính phủ lúc đó Nguyễn Xuân Phúc đã giao cho trường ĐHCT làm đầu mối tổ chức đối thoại vì sự phát triển bền vững của đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2024. Tiếp theo chỉ đạo của cựu Thủ tướng, diễn đàn quốc tế Phát triển bền vững ĐBSCL đầu tiên này là một bước tiến rộng hơn nữa tới cộng đồng quốc tế. Tôi tin rằng diễn đàn sẽ là một nền tảng có giá trị để chia sẻ kiến thức và hợp tác hướng tới các mục tiêu chung vì sự phát triển bền vững của đồng bằng sông Cửu Long.

Hợp tác JICA - CTU liên quan đến phát triển bền vững và thích ứng với khí hậu đồng bằng sông Cửu Long

Đồng bằng sông Cửu Long là trung tâm nông nghiệp và nuôi trồng thủy sản của Việt Nam. Giữ tăng trưởng sản xuất trong khi đối phó với các vấn đề môi trường nhiều mặt như mực nước biển dâng, sụt lún đất, đất ngập mặn và xói mòn đất là một thách thức khu vực đòi hỏi nỗ lực hợp lực và hợp tác giữa chính quyền, doanh nghiệp và các học viện nghiên cứu đào tạo.

Về phương diện này, Trường Đại học Cần Thơ đã và đang đóng vai trò xuất sắc trong việc kết nối với cộng đồng doanh nghiệp, chính quyền các tỉnh trong khu vực ĐBSCL và các nhà nghiên cứu quốc tế. Các chương trình hợp tác giữa JICA và ĐHCT đã và đang trang bị để tăng cường năng lực giúp trường đảm nhận vai trò này tốt hơn nữa.

Nhìn lại giai đoạn đầu khi trường ĐHCT mới được thành lập, JICA và ĐHCT đã bắt đầu dự án hợp tác kỹ thuật đầu tiên vào năm 1969 để phát triển Khoa Nông nghiệp thông qua hợp tác nghiên cứu và đào tạo. Chương trình hợp tác được tiếp nối vào năm 1993 với một khoản viện trợ không hoàn lại để nâng cấp Khoa Nông nghiệp của ĐHCT, và sau đó là dự án hợp tác kỹ thuật thứ hai hỗ trợ phát triển chương trình giảng dạy và nghiên cứu về khoa học môi trường, có sự phối hợp với Đại học Nông nghiệp và Công nghệ Tokyo vào năm 1999-2002. Giai đoạn này là nền tảng quan trọng để trường ĐHCT phát triển thành một trung tâm đào tạo và chuyển giao công nghệ quan trọng, gây dựng được niềm tin của các trường đại học và nhà nghiên cứu Nhật Bản trong việc hợp tác với ĐHCT. [Hoàng Thái tử Nhật Bản Akihito đã đăng nghiên cứu về một loài cá bống mới phát hiện trên Tạp chí Nhật Bản vào năm 1976]

Hợp tác giữa JICA và ĐHCT giai đoạn hiện nay là sự kết hợp toàn diện giữa hợp tác tài chính nhằm hỗ trợ xây dựng tổ hợp phòng thí nghiệm công nghệ cao, phát triển nguồn nhân lực, hợp tác nghiên cứu; và hợp tác kỹ thuật hướng tới phát triển ĐHCT thành một trường đại học xuất sắc về đào tạo, nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ. Sáng nay, chúng tôi đã có vinh dự được tổ chức khai trương tổ hợp phòng thí nghiệm sau 5 năm thiết kế, thi công và mua sắm thiết bị nằm trong khuôn khổ dự án hợp tác tài chính.

Trong lĩnh vực phát triển nguồn nhân lực, các Chương trình Thạc sĩ mới với trọng tâm là các vấn đề biến đổi khí hậu đã thu hút hàng trăm học viên là nhân viên công chức trong các cơ quan chính quyền địa phương, các công ty tư nhân và trường đại học ở khu vực Đồng bằng sông Cửu Long. Các giảng viên của ĐHCT đã tốt nghiệp các chương trình tiến sĩ tại Nhật Bản cũng đang tích cực tham gia giảng dạy trong khóa học Thạc sĩ về biến đổi khí hậu này. Chúng tôi khuyến khích ĐHCT nuôi dưỡng mạng lưới cựu sinh viên "biến đổi khí hậu", những người đang góp phần giải quyết các thách thức về môi trường và kinh tế mà khu vực sông Mekong đang phải ứng phó.

Các dự án nghiên cứu chung là sự hợp tác tuyệt vời giữa các nhà nghiên cứu ở khu vực Đồng bằng sông Cửu Long và các trường đại học ở Nhật Bản được điều phối bởi chương trình hợp tác kỹ thuật. Tổng số 40 dự án nghiên cứu trong lĩnh vực nông nghiệp, nuôi trồng thủy sản và môi trường xung quanh chủ đề thích ứng với biến đổi khí hậu đã được hoàn thành và trình bày trong các hội thảo có sự tham gia của chính quyền địa phương và các doanh nghiệp trong khu vực ĐBSCL.

Những kết quả nghiên cứu này là kho báu của khu vực ĐBSCL và các nước láng giềng trong công cuộc chống chọi biến đổi khí hậu và phát triển bền vững của đồng bằng sông Cửu Long. Những nghiên cứu chỉ có thể đóng góp cho quá trình này nếu được chính quyền địa phương và cộng đồng doanh nghiệp áp dụng rộng rãi. Tôi đặc biệt khuyến khích sự hợp tác của chính quyền địa phương, các nhà nghiên cứu, cộng đồng doanh nghiệp và các đối tác phát triển để tận dụng các kết quả nghiên cứu này và chung tay thực hiện các hành động phù hợp liên quan đến vấn đề biến đổi khí hậu ở Tiểu vùng sông Mê Kông mở rộng.

Triển vọng phát triển bền vững đồng bằng sông Cửu Long

Chúng tôi cũng đánh giá cao ý kiến cho rằng Trường Đại học Cần Thơ hướng tới mở rộng sáng kiến phát triển bền vững ĐBSCL ra các nước thuộc lưu vực sông Mê Kông. Nhật Bản đã cam kết Đối tác Chiến lược ASEAN-Nhật Bản trong

những năm qua và ủng hộ Tầm nhìn ASEAN về hợp tác Ấn Độ Dương Thái Bình Dương (AOIP) chia sẻ các nguyên tắc cơ bản trong việc thúc đẩy hòa bình và hợp tác của khu vực. Để đạt được sự phát triển khu vực một cách toàn diện, chỉ riêng việc đưa ra các dự án nghiên cứu và nguồn nhân lực "thích ứng với khí hậu" có thể không giải quyết được tất cả những thách thức trong sự phát triển bền vững của đồng bằng sông Cửu Long. Xây dựng cơ sở hạ tầng cần thiết là điều không thể thiếu cho sự phát triển kinh tế - xã hội thích ứng với khí hậu của khu vực. Các đối tác phát triển đã và đang tích cực hưởng ứng việc thực hiện Quy hoạch tổng thể khu vực Đồng bằng sông Cửu Long giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050.

JICA đang tham gia các chương trình hợp tác chung cho các Quy hoạch tổng thể vùng do Bộ Kế hoạch và Đầu tư điều phối và đang nghiên cứu chương trình phát triển cơ sở hạ tầng đô thị bền vững tại thành phố Cần Thơ và kết nối cầu đường giữa Cần Thơ và Hậu Giang. JICA cũng đang làm việc với Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn để phát triển hệ thống đê ven biển ở Bến Tre, Bạc Liêu và Cà Mau trong nỗ lực giảm thiểu xói mòn bờ biển và xâm nhập mặn.

Chúng tôi cam kết tiếp tục hỗ trợ Trường Đại học Cần Thơ trong việc cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự phát triển kinh tế xã hội bền vững của khu vực Mekong. Chúng tôi sẽ hỗ trợ xây dựng một trung tâm giáo dục và đào tạo quốc tế mới với vốn kết dư của dự án chưa sử dụng hết, để Trường Đại học Cần Thơ có thể tăng cường và tiếp cận các hoạt động giáo dục và nghiên cứu của trường với cộng đồng quốc tế. Chúng tôi tin rằng sự hợp tác của chính quyền địa phương – Trường Đại học Cần Thơ – các doanh nghiệp trong khu vực Mekong sẽ là động lực hướng tới sự phát triển bền vững của khu vực.

Cảm ơn quý vị đã quan tâm!